

Лабораторна робота № 11. Види шрифтів. Плакатні пера. Туш.

Матеріали й інструменти: плакатні пера з широким кінцем, ручка для пер, олівець, ластик, туш, аркуш ватману формату А4.

Ціль роботи: придбання навичок використання плакатних пер у виконанні написів на кресленнях.

Порядок роботи:

- спочатку виконуються, за допомогою модульної сітки, окремо букви алфавіту, різні за написанням і висотою 15–20 мм. Відношення сторін квадрата 3:5;
- використовуючи шрифт попереднього завдання, написати окреме слово;
- виконати кілька рядів букв алфавіту або слів, використовуючи різні види шрифтів, різні і по висоті і за написанням.

При цьому немає необхідності букви прорисовувати цілком, тому що перевагою написання шрифту плакатним пером є його постійна ширина основ-ного штриха букви. Тому досить тільки виконати розмітку рядків, розділити на квадрати або прямокутники. Можна просто провести через рівні проміжки вертикальні або похилі лінії. Написання букв варто виконувати без використання лінійки, від руки (приклад оформлення завдання див. додаток К).

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Які історичні етапи можуть характеризувати розвиток шрифтів?
2. За якими принципами виконується побудова і взаємне розташування букв шрифту?
3. Які основні вимоги пред'являються до роботи над шрифтами?
4. Які основні вимоги висуваються до текстів, що розташовуються на кресленнях?

31 ТЕХНІЧНІ ОБРАЗОТВОРЧІ ЗАСОБИ

Частина графічних документів проекту може бути виконана з використанням типових елементів креслення у виді образотворчих технічних засобів, що істотно знижує працевитрати.

Типові елементи креслення – це часто повторювані зображення конструкцій, фрагментів схем, умовних позначок і текстовий матеріал (написи, типові примітки, специфікації і т.д.).

З таких зображень монтують креслення з наступною доробкою вручну. Це креслення є оригіналом, яке потім розмножують.

Темплети що самоклеяться (аплікації) являють собою заздалегідь заготовлені зображення, розмножені офсетним способом на відповідній основі. Зворотний бік основи покритий клейовим шаром, що невисихає, захищеним від висихання, ушкоджень, спеціальним захисним папером. Різновиди темплетів: непрозорі або напівпрозорі з постійно липким клейовим шаром; прозорі (універсальні) із клейовим шаром регульованої липкості.

Потрібні зображення вирізують, накладають на потрібне місце і злегка притискають.

Супізи – сухі перекладні зображення. Це аркуші напівпрозорої плівки, на які способом трафаретної печатки нанесені зображення, букви, цифри, окремі написи, а поверх – шар спеціального клею чуттєвого до тиску. Зображення і клей захищають спеціальним папером. При необхідності використання папір обережно знімають, а потрібне зображення притирають тупою паличкою.

Трафарет – найчастіше застосовують для нанесення написів на кресленнях або знаків. Їх виготовляють з тонких синтетичних плівок. Написи виконують методом тамповки (поролоном) або кистю з м'яким коротким волосом.

Для тамповки використовують водорозчинні фарби – гуаш, темперу і т.д., а також туш і типографську фарбу.

Лабораторна робота № 12. Прийоми використання трафаретів, деколей для виконання написів.

Матеріали й інструменти: трафарети, деколі, олівець, туш, ластик, лист ватману формату А4.

Ціль роботи: придбання навичок використання технічних образотворчих засобів.

Порядок виконання: У даній роботі студентам пропонується виконати ряд написів, з використанням трафарету. Для даної роботи необхідні три види трафарету: висотою 20, 15 і 10 мм. Виконуючи визначені написи варто використовувати два прийоми: 1 - весь напис виконується одною висотою букв; 2 - заголовну букву виконують трафаретом на порядок більше.

Написи необхідно виконати: спочатку використати обведення а потім затушувати або зафарбувати, далі застосувати тамповку гуашню, тушню. Можна також використати типографську фарбу.

При наявності деколей, роботу можна доповнити декількома зображеннями.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Які технічні засоби можуть використовуватися при виконанні креслень?

33. НАНЕСЕННЯ НАПИСІВ, ЕЛЕМЕНТІВ АНТУРАЖУ І СТАФАЖУ

Площина креслення повинна бути правильно заповнена і композиційно урівноважена. До композиційних елементів відносяться всі зображення креслення, написи, додаткова інформація і чиста поверхня листа.

Розташовувати на кресленні всі елементи і написи треба взаємоедначаючи і врівноважуючи. Тому перед початком роботи варто визначити місцезонашування всіх елементів і тільки після цього переходити до детального пророблення даного листа креслення.

У додатку Л приведені деякі можливі варіанти заповнення листа.

Важливим доповненням фронтального або перспективного зображення на містобудівних кресленнях, виконуваних у великому масштабі, можуть бути зображення людини, що підкреслюють атмосферу зображуваного середовища і, головним чином, визначають розміри даного простору. Щоб людська фігура служила масштабом, вона повинна мати правильні розміри і пропорції. Висота фігури при замальовці приймається 175 – 180 см (додаток М).

Головним у цій роботі є дотримання пропорцій між розміром голови і всього тіла (вона укладається в загальній висоті фігури 7-8 разів), а також кінцівок і всього тіла. Важливим також є вірна передача руху. Навіть у стоячої фігури рух виражений взаємним розташуванням пліч, колін, нахилом тулуба і т.д. Фігура в кожному конкретному випадку не повинна втрачати рівноваги.

Особливу увагу варто приділяти місцю розташування фігури людини на малюнку: не можна розміщати її на осі малюнка або зображення; намагатися щоб вона не збіглася з гранню, архітектурним акцентом; людина повинна тільки доповнювати простір, не конкурувати з зображуваним об'єктом і не відволікати увагу від нього або замінити малюнок і т.д. (додаток Н).

Правильності вимагає також і нанесення антуражу на фронтальні, аксонометричні і перспективні зображення (додаток О). Крім цього озеленення може служити і масштабом, т. є. за рахунок величини зелених насаджень можна оптично змінити розмір будівлі.

34. Лабораторна робота № 13. Прийоми графічного зображення людини.

Матеріали й інструменти: олівець, ластик, рапідграф, туш, аркуш ватману формату А4.

Ціль роботи: придбання навичок нанесення людини на фронтальні, аксонометричні і перспективні зображення.

Студентам пропонується виконати кілька зображень людини (не менш 7), використовуючи різні прийоми подачі. При виконанні даної роботи можна використовувати додатки М і Н.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Які вимоги пред'являються до композиційного рішення креслень?
2. Які вимоги пред'являються до зображення людської фігури на різних зображеннях?
3. Які вимоги пред'являються до нанесення людини на фронтальні й інші проекції?
4. Які вимоги пред'являються до нанесення зелених насаджень на фронтальні й інші проекції?